

VERVOLGVEL NR :

DATUM:

EEN ANALYSE VAN HET SPEL "MEMORY"

Een verslag van de 65-middagenopdracht uitgewerkt
in de periode januari/juni 1983 bij de vakgroep
'Informatica'.

BEGELEIDER: Dr. F. Göbel

DOOR: Sabih H. Gerez (EL)

VERVOLGVEL NR. : i

DATUM:

SAMENVATTING

Er wordt uitgegaan van een model van het spel Memory met perfect geheugen. M.b.v. dynamisch programmeren kan voor elke toestand in het spel de optimale tactiek bepaald worden.

Een groot deel van het verslag is gewijd aan de theoretische onderbouwing van de resultaten, die d.m.v. een computerprogramma zijn verkregen. Het is slechts gelukt om een deel van de regelmaat in deze resultaten te verklaren.

"Living backwards!" Alice repeated in great astonishment.
"I never heard of such a thing!"

"- but there's one ^{great} advantage in it, that one's memory works both ways."

"I'm sure mine only works one way," Alice remarked.
"I can't remember things before they happen."

"It's a poor sort of memory that only works backwards," the Queen remarked.

uit: Lewis Carroll -
Through the Looking-Glass

INHOUDSOPGAVE

	<u>Blz</u>
Hoofdstuk 1: Optrachtsomschrijving en Inleiding	1
Hoofdstuk 2: Beschrijving en model van het spel Memory	3
§ 2.1 Een beschrijving van het spel	3
§ 2.2 Ons model van het spel	3
Hoofdstuk 3: Analyse van het spel met perfect geheugen	5
§ 3.1 Het principe van het dynamisch programmeren	5
§ 3.2 Toepassing van dynamisch programmeren op het spel Memory	7
§ 3.2.1 De toestandsvector	7
§ 3.2.2 De winstfunctie	9
§ 3.3 De mogelijke tactieken	10
§ 3.3.1 Een uitputtende analyse van alle tactieken	10
§ 3.3.2 De berekening van de verwachte winst voor twee tactieken	13
§ 3.3.3 Opsomming van alle tactieken met verschillende verwachte winsten	14
§ 3.4 De eigenlijke berekening	17
§ 3.5 De complexiteit van de berekening	19
§ 3.6 De resultaten	21
§ 3.7 Pogingen tot theoretische onderbouwing van de resultaten	25
§ 3.7.1 T_1 is altijd optimaal in zijn toepassingsgebied	25
§ 3.7.2 Onderzoek van de toestanden met $P=0$	30
§ 3.7.3 Eliminatie van tactieken?	30

(vervolg inhoudsopgave)

Blz

Hoofdstuk 4: Analyse van het spel met onvoorwaardelijke pas (en perfect geheugen)	37
§ 4.1 Vereenvoudigingen	37
§ 4.2 De resultaten voor het nieuwe model	40
§ 4.3 Theoretische onderbouwing van de resultaten	43
§ 4.3.1 Nader onderzoek van de kolommen	43
§ 4.3.2 De CHM-rekening	46
§ 4.3.3 Nader onderzoek van de kolommen m.b.v. de CHM-rekening	47
§ 4.3.4. Wat kan en nog meer onderzoek worden?	54
Hoofdstuk 5: Variaties op het spel	56
Epiloog	58
Appendix A: Samformules	60
Losse Bylagen	
1. Listing van het programma MEMORYTABLE	
2. Uitvoer van dit programma	
3. Listing van het programma TAKTIKENSHEMA	
4. Listing van het programma WINSTENSHEMA	

HOOFDSTUK 1: OPDRACHTOMSCHRIJVING EN INLEIDING

De opdrachtsomschrijving die mij voor deze opdracht deed kiezen, was de volgende:

"Gevraagd wordt het spel Memory te modelleren, zodat een optimale strategie m.b.v. dynamisch programmeren kan worden bepaald. Een computerprogramma dient de strategieën numeriek te bepalen, met rationale aritmetiek. Deze uitkomsten dienen als basis voor een meer theoretische aanpak. Afhankelijk van de resultaten daarvan kunnen nog bepaalde generalisaties van het spel worden geanalyseerd."

In dit verslag kan men lezen hoe de deze opdracht heb uitgewerkt.

Hoofdstuk 2 geeft een beschrijving van het spel (voor degene die het spel nog niet kent) en legt vervolgens uit welke aspecten van het spel in het model zullen worden meegenomen.

Hoofdstuk 3 werkt het model uit zodat m.b.v. dynamisch programmeren de optimale strategie kan worden bepaald. Vervolgens komen daar de resultaten van de berekening en de theoretische onderbouwing ervan aan de orde. Het zal blijken dat het model zal moeten worden aangepast voordat de theoretische onderbouwing verder kan worden gevoerd.

De resultaten en de theoretische onderbouwing van het aangepaste, vereenvoudigde model komen dan in Hoofdstuk 4 aan de orde.

Hoofdstuk 5 geeft een aantal mogelijkheden aan voor variaties op het model van het spel. Wegens tijdgebrek zijn die variaties niet of nauwelijks onderzocht.

In dit verslag zal men weinig verwijzingen vinden naar de computerprogramma's die geschreven zijn. Het programmeren zelf was, volgens mij, van ondergeschikt belang. Ik volsta dan ook met het aangeven van de manier van berekening en het presenteren van de resultaten. De programmatexten, die in een bijlage zijn opgenomen, zijn hoopelijk van voldoende commentaar voorzien om begrijpelijk te zijn.

Wat betreft de rationale arithmetiek, al in een vroeg stadium bleek dat de woorden ervan waren overwilt, zodat ze in de uiteindelijke programma's en resultaten niet is terug te vinden.

Een literatuurlijst ontbreekt in dit verslag. Van de literatuur die ik heb bestudeerd, heb ik alleen nuttig gebruik kunnen maken van het hoofdstuk over dynamisch programmeren in:

B.T. Houlden (ed.), Some Techniques in Operational Research, English Universities Press Ltd., London 1962.

Ik zal in het vervolg van dit verslag vaak de "we"-vorm gebruiken. Het "we" bedoel ik meestal mijzelf, maar soms ook mijn begeleider, de heer Göbel. Zijn suggesties zijn vaak van doorstaggevende betekenis geweest voor de voortgang van de opdracht.

HOOFDSTUK 2: BESCHRIJVING EN MODEL VAN HET SPEL MEMORY;

§ 2.1 Een beschrijving van het spel

Memory wordt (meestal door kinderen) gespeeld met een even aantal kaarten, waarvan de achterkanten niet van elkaar te onderscheiden zijn; de voorkanten zijn twee aan twee aan elkaar gelijk. Het aantal deelnemers is in principe willekeurig.

Voor het begin van het spel worden de kaarten geschud en met de achterkant naar beneden op tafel gelegd. De speler die begint moet twee kaarten omdraaien. Als de kaarten gelijke voorkanten hebben mag hij ze houden, anders worden de kaarten op hun oorspronkelijke plaats teruggelegd. (met de achterkant naar boven). Zolang hij twee gelijke kaarten past blijft de speler aan de beurt; de speler naast hem krijgt de beurt bij ongelijke kaarten. Het spel gaat net zo lang door, totdat geen kaarten meer op tafel liggen. Degene die dan de meeste paren heeft verzameld is de winnaar.

§ 2.2. Ons model van het spel

Zoals de naam het al zegt, legt het spel Memory de nadruk op het geheugen van de spelers. Het spel wordt meestal niet opgevat als een spel waarin het om tactische inzicht gaat. Dat laatste zullen we wel doen.

Om het geheugen-aspect zicht te maken zullen we veronderstellen dat de spelers een perfect geheugen hebben. Alle kaarten die eenmaal zijn omgedraaid.

blijven bekend. (In onze versie van het spel hoeft een eenmaal opgedraaide kaart dus niet teruggedraaid te worden).

Verder veronderstellen we dat er maar twee spelers zijn.

Uiteraard is dit model één van de velen die mogelijk zijn. Voor variabelen wordt verwezen naar Hoofdstuk 5.

Een taalkundige opmerking. In het vervolg zullen we met de term nevenkaart van een kaart de kaart bedoelen die een gelijke voorkant heeft als de kaart in kwestie. We excuseren ons voor het feit dat het woord "nevenkaart" niet in het woordenboek voorkomt.

HOOFDSTUK 3: ANALYSE VAN HET SPEL MET PERFECT GEHEUGEN

Dit hoofdstuk beginnen we met een algemene uitleg van het dynamisch programmeren (§ 3.1). Vervolgens komt de toepassing ervan op het spel Memory aan de orde (§ 3.2). Daarvoor worden de verschillende tactieken die er mogelijk zijn onderzocht (§ 3.3). Als we eenmaal de methode voor de computerberekening uitboende hebben ontwikkeld (§ 3.4) worden de resultaten gepresenteerd (§ 3.6). Het eind van dit hoofdstuk is gewijd aan de theoretische onderbouwing van de resultaten (§ 3.7). Er is ook een paragraaf gewijd aan de complexiteit van de berekeningen (§ 3.5).

§ 3.1 Het principe van het dynamisch programmeren.

Dynamisch programmeren biedt een eenvoudige oplossingsmethode voor problemen die gekenmerkt worden door een reeks van beslissingen. Gewoond wordt die reeks van beslissingen zodanig te bepalen dat een zekere winstfunctie wordt gemaximaliseerd. In zo'n probleem worden een begin en een eindtoestand onderscheiden en nul of meer tussentoestanden.

Een toestand wordt gekarakteriseerd door één of meer toestandvariabelen, die we onder kunnen brengen in een toestandsvector $\underline{x}$. We noemen de begintoestand $\underline{x}_n$ en de eindtoestand $\underline{x}_1$. Bij elke toestand $\underline{x}_i$ ($1 \leq i \leq n$) moet een beslissing b_i worden genomen. In het algemeen hebben we de keuze uit meer dan één beslissing in iedere toestand. De vector van de n achtereenvolgende beslissingen noemen we $\underline{b}^n$. De genoemde winstfunctie, w , is een functie van

verzameling van de (begin) toestanden T en de te nemen beslissingen B .

Dus $w: T \times B \rightarrow \mathbb{R}$

(i.p.v. $\mathbb{R}$ kunnen we ook met een andere verzameling te maken hebben).

Ons probleem is dus b_n zodanig te bepalen dat $w(t_n, b_n)$ maximaal is.

Stel dat we voor alle t_{n-1} , d.w.z. alle toestanden die vanuit t_n na één beslissing worden bereikt, de reeks van beslissingen b_{n-1} kennen, die ervoor zorgen dat $w(t_{n-1}, b_{n-1})$ maximaal is. Dan geldt volgens het dynamisch programmeren (het principe van Bellman) voor de maximale $w(t_n, b_n)$:

$w(t_n, b_n) = w'(t_n, b_n) + w(t_{n-1}, b_{n-1})$, met

b_n zodanig dat het rechterlid maximaal is.

Hierin is w' een "lokale" winstfunctie, die aangeeft hoe groot de winst is die hoort bij de overgang tussen toestand t_n en toestand t_{n-1} . (De overgang wordt bewerkstelligd door beslissing b_n).

Omdat we $w'(t_n, b_n)$ en $w(t_{n-1}, b_{n-1})$ kennen zijn we in staat b_n zodanig te kiezen dat hun som maximaal wordt en hebben we ons probleem opgelost.

In het algemeen kennen we echter $w(t_{n-1}, b_{n-1})$ niet. Dit is geen bezwaar omdat we nu een soortgelijk probleem hebben als ons oorspronkelijke probleem. Dit probleem is echter minder gecompliceerd omdat we één beslissing minder te nemen hebben. Voor dit probleem kunnen we weer het principe van Bellman gebruiken. Herhaald toepassen van het principe leidt tenslotte tot:

$w(t_1, b_1) = w'(t_1, b_1) + w(t_0,)$, met b_1

zodanig dat het rechterlid maximaal is.

$w(t_0,)$ heeft geen tweede argument omdat in de eindtoestand geen beslissing meer behoeft te worden genomen. De winst voor iedere t_0 moet gegeven zijn. (Het verken op dat hier geldt $b_1 = b_1$ omdat we niet b_1 een vector met 1 component aangeven).

Voor iedere toestand t_1 kan de bijbehorende optimale beslissing b_1 worden bepaald zodat $w(t_1, b_1)$ maximaal is. Door het pad terug te volgen wordt tenslotte de optimale beslissingenreeks b_n bepaald zodat $w(t_n, b_n)$ maximaal is.

§ 3.2. Toepassing van dynamisch programmeren op het spel Memory

§ 3.2.1. De toestandvector

In het spel met perfect geheugen blijken er drie noodzakelijke en voldoende toestandvariabelen te zijn:

1. Het aantal nog in het spel zijnde kaarten k . (k is altijd even)
2. Het aantal reeds bekende kaarten B . (d.w.z. het aantal kaarten dat minstens één keer is aangekeurd)
3. Het aantal gepaarde bekende kaarten P . (bij P worden alle bekende kaarten geteld waarvan ook de nevenbaas bekend is. P is dus altijd even.)

In het vervolg zullen we een toestand als een triplet $\langle k, B, P \rangle$ noteren.

Dit is niet de enige toestandsvoorstelling. Er zijn er vele die ermee equivalent zijn. men kan bij het aantal onbekende kaarten tellen i.p.v. de bekende of men kan

de grootheden k en P vervangen door hun helft, omdat ze toch altijd even zijn.

Er is nog één onafhankelijke grootheid die als toestandsvariabele in aanmerking komt, namelijk wie van de twee spelers er aan de beurt is. Strikt genomen kan deze grootheid niet gemist worden. Ze is echter van een iets andere aard dan de grootheden k, B en P . In de hierna volgende analyse beschouwen het probleem steeds voor de speler die aan de beurt is. Beurtverlies wordt voorgesteld door complementeren van de winst t.o.v. k . (De som van de winst van beide spelers is altijd k .) De beurt is dus niet expliciet maar wel impliciet in de berekeningen terug te vinden.

Het is duidelijk dat voor k, B en P moet gelden:

$$k \geq B \geq P \geq 0.$$

Dit blijft echter niet de enige beperking te zijn die van de toestandsvariabelen wordt opgelegd. De bovengrens van B is niet k maar $\frac{k+P}{2}$. Dit is als volgt in te zien:

B = "het aantal gepaarde bekende kaarten" +
"het aantal ongepaarde bekende kaarten".

$$B_{\max} = P + \frac{k-P}{2} = \frac{k+P}{2}$$

($B_{\max}$ geldt als van alle ongepaarde kaarten ($k-P$) de helft bekend is).

We krijgen dus als randvoorwaarde voor de toestand:

$$k \geq \frac{k+P}{2} \geq B \geq P \geq 0 \quad (3.1)$$

§ 3.2.2 De winstfunctie.

In tegenstelling tot hetgeen in § 3.1 is gezegd, ligt bij het spel Memory de bij een beslissing behorende winst niet eenduidig vast. Bij het اندراaien van een onbekende kaart (dit kan onderdeel zijn van een beslissing) kan men in het algemeen in meerdere toestanden terechtkomen afhankelijk van de afbeelding op de voorkant. Er kan bijvoorbeeld een nieuw paar bekende kaarten ontstaan, of niet. We moeten daarom een toestandsvergang met de bij behorende kans wegen en spreken daarom niet van de winst, maar van de verwachte winst.

In het vervolg geven we met $w(k, B, P)$ de maximale verwachte winst in toestand (k, B, P) aan. De beslissingsvector komt dus niet in het argument voor omdat we alleen de maximale winst beschouwen.

Met $w_i(k, B, P)$ geven we de winst aan die beslissing i in toestand (k, B, P) oplevert. In het algemeen geldt voor w_i :

$$w_i(k, B, P) = \sum_{i=1}^m p_i [w(k-2, B_i, P_i) + z] + \sum_{j=1}^n p_j [k - w(k, B_j, P_j)]$$

In de formule is aangegeven dat we de toestandsvergangen in twee groepen kunnen verdelen.

1. De speler aan de beurt pakt twee kaarten en blijft aan de beurt. Het aantal kaarten in het spel is nu $k-2$.

2. De speler aan de beurt verliest zijn beurt. De p_i en p_j stellen de kansen voor op de overgangen naar de toestanden $(k-2, B_i, P_i)$ respectievelijk (k, B_j, P_j) . Uiteraard moet gelden: $\sum_{i=1}^m p_i + \sum_{j=1}^n p_j = 1$.

Tenslotte moet gelden dat alle toestanden waarin men via een game minder complex zijn dan de oorspronkelijke toestand. Dit is essentieel voor dynamisch programmeren. Het zal later blijken dat dit voor alle beslissingen (op één na, waarin de toestand ongewijzigd blijft) het geval is.

De maximale winst voor de toestand $\langle k, B, P \rangle$ wordt als volgt bepaald:

$$w(k, B, P) = \max \{ w_1(k, B, P), \dots, w_2(k, B, P) \}$$

(Er staat hier niets anders dan het principe van Bellman) Het getal P staat op het aantal mogelijke beslissingen in toestand $\langle k, B, P \rangle$. Bij het spel Memory, waarin we met eindige en discrete grootheden te maken hebben, is P altijd eindig.

In de volgende paragraaf gaan we uitvoerig in op de mogelijke beslissingen die we voortaan tactieken zullen noemen.

§ 3.2 De mogelijke tactieken.

§ 3.2.1 Een uitputtende analyse van alle tactieken

In deze paragraaf zullen alle mogelijke tactieken (dus niet alleen die tactieken die zinvol zijn) worden beschouwd.

Voor de eerste kaart die wordt omgedraaid hebben we, in het algemeen, de keuze uit drie soorten kaarten (er worden hier enkele afkortingen ingevoerd die notaties verderop makkelijker maken).

1. bmn = een bekende kaart met bekende nevenkaart

- 2. bzn = een bekende kaart zonder bekende nevenkaart
- 3. onb = een onbekende kaart

Voor de tweede kaart hebben we alle mogelijkheden die hierboven zijn genoemd plus nog een vierde mogelijkheid

4. nek = de nevenkaart van de eerste kaart

(Als de eerste kaart een bmn is dan betekent bmn voor de tweede kaart dus niet dat er een paar wordt opgepakt, maar dat van twee verschillende bekende paren een kaart wordt gepakt)

We spreken af dat de verzameling K_1 de mogelijkheden voor de eerste kaart bevat en dat de verzameling K_2 de mogelijkheden voor de tweede kaart. Dus

$$K_1 = \{ bmn, bzn, onb \}$$

$$K_2 = \{ bmn, bzn, onb, nek \}$$

Als we voor de eerste kaart bmn of bzn kiezen dan is het resultaat van het omdraaien gedetermineerd. De keuze voor de tweede kaart kan niet afhangen van het resultaat van de eerste. Als we echter met onb beginnen, dan is het resultaat ervan wel degelijk van invloed op de keuze van de tweede kaart. We voeren daarom het predikaat " kbn " (kaart met bekende nevenkaart) in met als eigenschap:

kbn = "waar" als de nevenkaart van de eerste kaart al bekend is,

kbn = "onwaar" als de nevenkaart van de eerste kaart niet tot de bekende kaarten behoort.

Merkt op, dat we met dit predikaat alle mogelijke uitkomsten

van orb voor de eerste kaart kunnen beschrijven.
 Het predikaat wordt gebruikt in de volgende constructie:
 ALS kan DAN p ANDERS q met $p \in k_2$ en $q \in k_2 \setminus \{\text{nek}\} (= k_1)$
 (als kan = "onwaar" dan is nek niet gedefinieerd)
 en ook $p \neq q$ (anders is er geen sprake van een
 van de eerste kaart afhankelijke keuze).

Alle mogelijke voorkomens van de bovenstaande constructie
 brengen we onder in de verzameling L_2 . Dus:
 $L_2 = \{ \text{ALS kan DAN } p \text{ ANDERS } q \mid p \in k_2 \wedge q \in k_1 \wedge p \neq q \}$

Tenslotte definiëren we een tactiek als een tweetal
 $\langle a, b \rangle$. Er moet gelden $a \in k_1$ en $b \in k_2 \cup L_2$, waarbij
 nog aan de volgende randvoorwaarden moet worden
 voldaan:

1. Als $a = \text{bmn}$ dan is $b \in k_2$
2. Als $a = \text{bzn}$ dan is $b \in k_2 \setminus \{\text{nek}\} (= k_1)$
3. Als $a = \text{orb}$ dan is $b \in (k_2 \cup L_2) \setminus \{\text{nek}\} (= k_1 \cup L_2)$

Randvoorwaarde 1 geeft aanleiding tot $|k_2| = 4$ tactieken.

" 2 " " " $|k_1| = 3$

" 3 " " " $|k_1| + |L_2| = 12$

(Voor L_2 geldt immers $|L_2| = |k_1| \times |k_2| = |k_1| = 9$)
 (Met $|X|$ wordt bedoeld het aantal elementen van verzameling X).
 Er zijn dus in totaal 19 verschillende tactieken te onderscheiden.

In de volgende paragrafen zullen we naar de verwachte winst
 die uit van deze tactieken opleveren. Het zal blijken dat
 sommige gelijke winsten opleveren zodat ze samen genomen
 kunnen worden.

§ 3.3.2. De berekening van de verwachte winst voor
twee tactieken.

In deze paragraaf zal voor twee tactieken de verwachte
 winst worden berekend, om de methode van aanpak duidelijk
 te maken. In de volgende paragraaf zal dan zonder toelichting
 een opsomming worden gegeven van alle tactieken die
 tot verschillende winsten leiden.

voorbeeld 1 $\langle \text{bmn}, \text{nek} \rangle$ (pat een paar bekende kaarten or.)

Randvoorwaarde: $P \geq 2$ (er moet minstens één paar
 bekende kaarten zijn).

$$w(k, B, P) = w(k-2, B-2, P-2) + 2$$

voorbeeld 2 $\langle \text{orb}, \text{ALS kan DAN nek ANDERS bzn} \rangle$

(draai een onbekende kaart en als de nevenkaart
 ervan bekend is, pat die dan; draai anders een
 andere bekende kaart)

Randvoorwaarde: $K \geq B+1$ (er is minstens één onbekende kaart
 en $B \geq P+1$ (de kans dat zijn nevenkaart
 bekend is, is groter dan nu P))

en $B \geq 2$ (er moeten minstens twee bekende
 kaarten zijn, anders is deze tactiek
 equivalent aan $\langle \text{orb}, \text{bzn} \rangle$)

$$w(k, B, P) = \frac{B-P}{k-B} [w(k-2, B-1, P) + 2] + \frac{kP-2B}{k-B} [k - w(k, B+1, P)]$$

Hierin stelt $\frac{B-P}{k-B}$ de kans voor, dat de nevenkaart van
 de eerste kaart bekend is. (Het aantal ongepaarde
 bekende kaarten gedeeld door het aantal bekende
 kaarten; het aantal ongepaarde bekende kaarten is even
 groot als het aantal ongepaarde onbekende kaarten).
 In dat geval kunnen twee kaarten worden opgepikt

en komt men in een toestand terecht, waarin het aantal kaarten met twee is verminderd en het aantal bekende kaarten met één.

$\frac{k+p-2b}{k-b} = 1 - \frac{b-p}{k-b}$ is het complement van de eerste kans. Omdat er geen twee kaarten opgepakt kunnen worden verliest men de beurt en komt men in een toestand terecht waarin het aantal bekende kaarten met één is toegenomen.

§ 3.3.3 Opsomming van alle tactieken met verschillende verwachte winsten

Voordat de tactieken en hun verwachte winst worden opgesomd, worden eerst alle in de formules te gebruiken kansfactoren op een rijtje gezet en van een naam voorzien. Dat zal de leesbaarheid van de formules vergemakkelijken.

p_1 t/m p_4 hebben betrekking op de eerste keer dat er getrokken wordt uit de onbekende kaarten. Ze hebben als noemer $k-b$; het aantal onbekende kaarten. p_5 t/m p_6 hebben betrekking op de tweede keer, het aantal onbekende kaarten is nu met één verminderd.

Naam	Uitdrukking	Toelichting
p_1	$\frac{b-p}{k-b}$	De kans op een kaart met bekende nevenkaart
p_2	$\frac{k+p-2b}{k-b}$	$1-p_1$
p_3	$\frac{1}{k-b}$	De kans op één bepaalde onbekende kaart
p_4	$\frac{b-p-1}{k-b}$	$p_1 - p_3$
p_5	$\frac{1}{k-b-1}$	zie p_3 , nu voor de tweede trekking
p_6	$\frac{(b-p-1)}{k-b-1}$	de kans op een kaart waarvan de nevenkaart bekend is behalve die ene uit p_5

Naam	Uitdrukking	Toelichting
p_7	$\frac{k+p-2b-2}{k-b-1}$	$1-p_5-p_6$
p_8	$\frac{(b-p-1)}{k-b-1}$	De kans dat de tweede kaart een bekende nevenkaart heeft als de eerste al een bekende nevenkaart is
p_9	$\frac{(k+p-2b)}{k-b-1}$	$1-p_8$

Van de tactieken die zijn samengevoegd geven we de toestanddelen die van verschillende factoren afkomstig zijn, boven elkaar en tussen accolades weer. Bijvoorbeeld: $\langle \{b_{mn}\}, \{b_{mn}\} \rangle$ is de samenvoeging van de vier tactieken $\langle b_{mn}, b_{mn} \rangle$, $\langle b_{mn}, b_{in} \rangle$, $\langle b_{in}, b_{mn} \rangle$ en $\langle b_{in}, b_{in} \rangle$. In het geval van samenvoeging is de sandvoorwaarde de "of" van de sandvoorwaarden van de samenstellende tactieken.

De tactieken zijn van een naam (T_i) voorzien. Hier volgen ze:

$T_1 = \langle b_{mn}, nek \rangle$
 Sandvoorwaarde: $P \geq 2$
 $w_1(k, b, p) = w(k-2, b-2, p-2) + 2.$

$T_2 = \langle \{b_{mn}\}, \{b_{mn}\} \rangle = "pas"$
 Sandvoorwaarde: $B \geq 3$ of $B \geq 2 \wedge P \geq 0.$
 $w_2(k, b, p) = k - w(k, b, p) = k - w_2(k, b, p) = \frac{k}{2}$
 (zie ook § 3.4)

$T_3 = \langle b_{mn}, onb \rangle$ of $\langle onb, b_{mn} \rangle$ of $\langle onb, als\ kb_n \{ \begin{matrix} DAN\ b_{mn} \\ DAN\ b_{in} \end{matrix} \text{ ANDERS } b_{in} \} \rangle$